

Månadsmöte med föredrag om Elsa Beskow 2026-02-18

Text: T. Ahlsén • Foto: Gerd Gustafsson och T. Ahlsén

Antal deltagare: 58

Ännu en gång fick vi nöjet att njuta av den suveräna föredragshållaren Ing-Marie Eriksson som under nästan två timmar berättade om författaren och illustratören Elsa Beskow. Ing-Marie besökte oss i mars förra året och berättade då om Emma Zorn. Då skrev jag följande om henne, ett omdöme som passar även denna gång:

”Med en behaglig berättarröst, humor och förmåga att minnas massor av årtal, namn och händelser gav Ing-Marie Eriksson oss en väldigt trevlig och intressant eftermiddag. En skickligare och mer fängslande föreläsare har jag svårt att tänka mig.”

Ing-Marie Eriksson i berättartagen

Här följer text om Elsa Beskow hämtad från Wikipedia:

Elsa Beskow, född Maartman 1874 på Södermalm i Stockholm, var en svensk barnboksförfattare, illustratör och konstnär. Hon har bland annat skrivit sagor som Sagan om den lilla, lilla gumman och flera berättelser om Tant Grön, Tant Brun och Tant Gredelin.

Elsa Beskow var dotter till affärsmannen Berndt Maartman, vars släkt kom från Bergen i Norge, och lärarinnan Augusta Fahlstedt. Elsa hade fyra yngre systrar samt den äldre brodern Hans. När fadern dog var hon 15 år. Brodern Hans skickades då i väg för att uppfostras av en morbror, och modern tog sina fem flickor och flyttade ihop med sina två ogifta systrar och en bror. Elsa Beskow kom därmed att växa upp i en mycket kvinnodominerad miljö där utkomsten var helt beroende av vad kvinnorna kunde förtjäna på olika arbeten. De ogifta mostrarna och morbrodern anses vara förebilderna till Elsa Beskows senare mycket berömda bilderböcker om Tant Grön, Tant Brun, Tant Gredelin och farbror Blå.

Elsa Beskow och hennes systrar gick bland annat i en privatskola som drevs av en moster. Senare undervisades hon i Whitlockska samskolan, där Ellen Key var lärare. Hennes skolgång

fortsatte på Tekniska Skolan. Sitt första arbete som illustratör fick Elsa när hon tog mod till sig och gick upp till redaktionen för Svensk Läraretidnings förlag, där den sträva Amanda Hammarlund hade hand om bland annat jultidningarna, och erbjöd sina tjänster som tecknare. Detta blev inledningen till hennes långa och framgångsrika karriär som författare och illustratör.

Ungefär samtidigt förlovade Elsa Beskow sig med Natanael Beskow, teologie studerande och blivande konstnär. Han hade först bett henne att stå modell för honom och snart därefter skrivit ett friarbrev. Ett par år senare gifte de sig och bosatte sig i Djursholm, där Viktor Rydbergs stora villa blev deras hem. De fick sex pojkar, av vilka geologen Gunnar Beskow, konstnären Bo Beskow och undervisningsrådet Börje Beskow är de mest kända. Medan maken var verksam som pastor med egen kyrka och senare som rektor för Djursholms samskola, odlade Elsa Beskow sin konst genom bilderboksskapande och sagoskrivande. I hemmet var det inte bara hushållsansvaret för barnen som vilade på hennes axlar. Hon stod också för en mycket viktig del av hushållets inkomster genom sitt arbete, som hon skötte med barnen lekande omkring sig.

Elsa Beskow debuterade 1897 med Sagan om den lilla, lilla gumman, ett gammalt barnkammarim som hon hade hört av sin mormor när hon var liten. Efter debuten följde ett konstnär- och författarskap med närmare 40 verk. Redan 1901 fick hon sitt genombrott med rimsagan Puttes äventyr i blåbärsskogen, som kom att bli en klassiker och läsas för barn under hela 1900-talet. Sagan handlar om den lille Putte som vill ordna en namnsdagspresent åt sin mor och som får hjälp av Blåbärskungen och hans små medhjälpare att plocka korgarna fulla av lingon och blåbär. Andra utmärkande verk är bland annat Olles skidfärd (1907), Tomtebobarnen (1910), Hattstugan (1930) och inte minst serien om fem böcker som 1918 inleddes med Tant Grön, Tant Brun och Tant Gredelin och avslutades 1947 med Petters och Lottas jul. Böckerna har blivit både film och TV-serie.

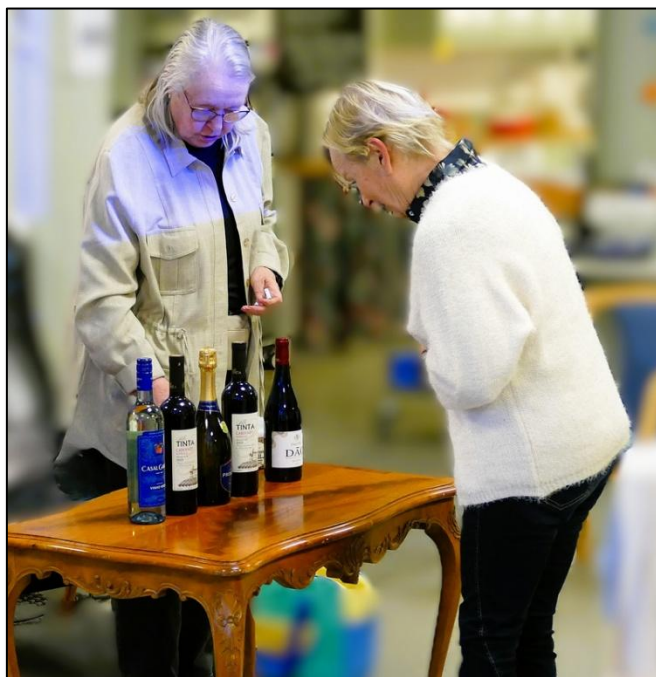
I Pelles nya kläder (1912) berättade Beskow i ord och bild för de barn som i takt med urbaniseringen växt upp i städer och större samhällen, hur det går till när fårets ull förvandlas till kläder. Blomsterfesten i täppan (1914) skildrar ett klassamhälle där överklassen med fasa ser det bokstavliga framträngandet av en lägre klass som i form av ogräs hotar idyllen under blomornas fest innanför staketet. Men det kommer till ett slags borgfred när den myndiga tisteln åtar sig att mota sina klasslika i grinden. Där får de lyssna till de fina damernas, till exempel fru Kastanjebloms, sångartävling. Här, liksom i alla sina bilderböcker, återger Elsa Beskow växternas karakteristiska egenskaper i form och färg.

Elsa Beskow skrev åtskilliga sagor som utgavs i flera volymer. Utifrån sina erfarenheter, bland annat som teckningslärare vid Whitlockska samskolan 1894–1897, gav hon tillsammans med Herman Siegvall ut skolboken Vill du läsa? i tre band 1935–1937. Hon illustrerade också en handfull böcker med texter av andra, som Mors lilla Olle och andra visor (1903) av Alice Tegnér, men hon ville helst arbeta med egna idéer. Hon levde och verkade i en tid då även en mängd andra kvinnliga bilderboksskapare intog den svenska barnboksscenen, till exempel Nanna Bendixson, Jenny Nyström och Ottilia Adelborg. Inspirationen kom från engelska illustratörer, som Randolph Caldecott och Walter Crane, och från jugendkonsten i allmänhet. Pedagogiska tankar om synen på barn och deras läsning kom inte minst från Tyskland.

Elsa Beskow avled i Djursholm 1953 och är begravd på Djursholms begravningsplats. Sedan 1958 delar Sveriges allmänna biblioteksörening ut Elsa Beskow-plaketten till årets mest förtjänta barnboksillustratör.

Som tack för ett fantastiskt föredrag överlämnade vår ordförande Martin Nordmark en Tant Grön-mugg ur serien med Elsa Beskow-muggar.

Lycklig vinnare i dagens avslutande lotteri.